

Vattenfall AB
Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sweden
169 92 Stockholm

Infrastrukturdepartementet

i.remissvar@regeringskansliet.se
cc: i.e.remissvar@regeringskansliet.se

Datum:
2021-04-29

Kontakt: Cecilia Tärnström
E-mail: Cecilia.tarnstrom@vattenfall.com

Telefon: 070-5395911

Diarienummer: I2020/02973

Remissvar avseende promemoria ”Minskade anslutningskostnader för elproduktion till havs”

Vattenfall tackar för möjligheten att få lämna synpunkter och deltar gärna som aktiv intressent i en fortsatt dialog under uppdragets genomförande.

Vattenfalls kommentarer i sammandrag

- Vattenfall välkomnar att Svenska kraftnät ges en ledande roll i planeringen och utvecklingen av Sveriges elsystem. Vattenfall vill dock understryka vikten av att Svenska kraftnäts än mer akuta uppgifter inte fördröjs.
- Förslaget saknar en tydligt beskriven målbild för den havsbaserade vindkraften. Tidsaspekten är central. Samhällets omställning för att nå Sveriges klimatmål 2045 pekar på behovet av att redan nu börja planera infrastruktur. Vattenfall stöder förslaget beskrivning att långsiktigt planera för havsbaserad vindkraft, och att den kan spela en viktig roll på 10-15 års sikt.
- Anpassningar och förtydliganden av förslaget behövs för att säkerställa förutsebarhet samt att anslutning av havsbaserad vindkraft till transmissionsnätet kan ske kostnadseffektivt. För att Svenska kraftnät ska ha förutsättningar att förverkliga systemplaneringen krävs att flera otydligheter i förslaget adresseras:
  - Komplettera förslaget med kriterier och metoder för hur Svenska kraftnät ska identifiera och prioritera platser där det är mest fördelaktigt för elsystemet.
  - Förslaget bör tydliggöra hur Svenska kraftnät ska kunna garantera anslutning trots avsaknad av underlag för att besluta om utbyggnad av transmissionsnätet, innan det finns flera tillståndsgivna parker i ett område.
  - Kravet på att det ska vara flera vindkraftsparkspotentialer riskerar komma i konflikt med att realisera den mest kostnadseffektiva potentialen, både vad gäller lokalisering i elsystemet samt fördyra den tekniska lösningen.

- Långsiktiga planeringsförutsättningar krävs. En utbyggnad av havsbaserad vindkraft innefattar stora infrastrukturprojekt med långa ledtider.
- Det saknas en konsekvensanalys över hur socialiseringen av tillkommande investeringar påverkar nätkollektivet. En bredare diskussion bör föras om hur denna tillkommande kostnad av energiomställningen kan finansieras neutralt.
- Vattenfall ber även om att få hänvisa tillbaka till våra tidigare remissvar på utredningen som föregick nu liggande förslag.

Vattenfalls synpunkter på förslaget

Vattenfall välkomnar att Svenska kraftnät har en ledande roll i planeringen av havsbaserad vindkraft – men huvuduppdraget måste komma först

Vattenfall är positiv till att Svenska kraftnät får rollen att bedöma var i elsystemet det finns behov av tillkommande elproduktion och på så sätt styr etableringen av den havsbaserade vinden mot dessa områden. Svenska kraftnät har en avgörande roll i Sveriges elsystem med en omfattande investeringsplan och som en konsekvens av detta en utmanande arbetssituation. Att tillföra ytterligare uppdrag till Svenska kraftnät får inte konkurrera ut än mer akuta uppgifter såsom att stärka det befintliga transmissionsnätet från norr till söder. Svenska kraftnät bör tilldelas resurser för att övriga investeringar inte fördröjs.

Förslaget bör kompletteras med tydliga kriterier eller metoder för hur Svenska kraftnät ska identifiera och prioritera de platser där det är mest fördelaktigt för elsystemet. Exempel på sådana kriterier kan vara: kostnadseffektivitet (kostnad nätanslutning per producerad mängd energi), påverkan på leveranssäkerhet eller utbud av potentiella stödtjänster.

Svenska kraftnät saknar beslutanderätt kring lokalisering av vindkraft. Som en följd av att Svenska kraftnät pekar ut var i elsystemet som tillkommande elproduktion behövs, styr beslutet till vilka geografiska områden som havsbaserad vindkraft kan etableras. Den slutliga lokaliseringen av en vindkraftspark styrs dock av många andra övervägande såsom platsens generella lämplighet för vindkraftsproduktion och krav enligt miljöbalken och annan lagstiftning. Bedömningen omfattar en rad komplexa intresseavvägningar där energiintresset ställs mot påverkan på andra riksintressen och skyddade områden och arter m.m. Platsens lämplighet avgörs slutligt genom en eller flera tillståndsprövningar. Denna bedömning varken kan eller bör Svenska kraftnät göra. Förslaget bör därför kompletteras med en analys av och förslag på arbetsmetodik för hur Svenska kraftnät ska samverka med projektutvecklare för att säkerställa att anslutningsmöjlighet erbjuds i lämpliga områden. Förslaget bör även ta fasta på Svenska kraftnäts nuvarande anslutningsprocess med intentionsavtal, vilken skapar förutsägbarhet hos projektutvecklaren.

Tidsaspekten är avgörande

Ökad elektrifiering är en viktig del i omställningen till ett fossilfritt och hållbart samhälle och är ett centralt verktyg för att nå Sveriges klimatmål 2045. Elanvändningen väntas därför öka kraftigt. För att möjliggöra tillräcklig kapacitet och ett stabilt elsystem kommer olika fossilfria elproduktionsslag behövas. Sverige har idag ett produktionsunderskott i södra Sverige och ett stort tryck på överföringsförmågan från elområde 1 och 2. Havsbaserad vindkraft har egenskaper som gör den till ett viktigt alternativ för att kunna realisera dessa mål; den möjliggör större volymer längre söderut eftersom den generellt kan sägas ha mindre konfliktytor med lokalsamhället, den har även en något högre tillgänglighet än den landbaserade vinden. Förslaget beskriver att den havsbaserade vindkraften ska kunna spela

en viktig roll i elsystemet på 10-15 års sikt, en bild som Vattenfall delar. Samhällets omställning pekar på behovet av att redan nu börja planera infrastruktur.

Förslag saknar dock en tydlig målbild över *vilken* roll den havsbaserade vindkraften ska kunna spela i Sveriges elsystem. Förslaget säger heller inte något om vilket volym som Svenska kraftnät ska planera för och över vilken tidsperiod. Transparens och tydlighet är centralt för marknadens aktörer utifrån den situation som för närvarande råder i det svenska elsystemet med ett elproduktionsöverskott som väntas vända mot ett behov av ny elproduktion.

Precis som flera andra tekniker för elproduktion är havsbaserad vindkraft behäftad med långa ledtider och då specifikt för anslutningsledningen mellan vindkraftsparken och elnätet på fastlandet. För att ett förslag ska fungera krävs därför tydliga och förutsägbara förutsättningar för att planera och finansiera utbyggnaden. Vattenfall stöder därför att Svenska kraftnät nu ges uppdraget att påbörja planering av lämpliga anslutningspunkter, då det är ett arbete som tar tid, liksom att senare projektera, tillståndspröva och bygga dessa anslutningar. Omställningen mot 2045 kan inte genomföras med dagens regelverk, utan regelverket måste också vara mer framåtsyftande för att omställningen inte i onödan ska fördröjas.

Svenska kraftnät har en central roll i det övergripande arbetet att koordinera och förankra planering och prioritering av stamnätet och elnätskapacitet med samhällets olika aktörer. Det remitterade förslaget är en del av det övergripande målet att skapa en plan över var ytterligare kraft, flexibilitet, stödtjänster kommer behövas för att klara de politiska målen.

Långsiktiga planeringsförutsättningar krävs för att ge stabilitet

En utbyggnad av havsbaserad vindkraft innefattar stora infrastrukturprojekt med långa ledtider, såväl på land som till havs. För att säkerställa en kostnadseffektiv realisering är det avgörande att lösningen har bred politisk förankring och ger förutsägbara och långsiktiga spelregler, vilket den föreslagna legala lösningen inte ger förutsättningar för.

Förslaget innebär ett moment 22 som måste lösas

Tillståndprocesserna för havsbaserad vindkraft i Sverige är komplexa och förenade med höga kostnader. För en havsbaserad vindkraftspark krävs ett flertal tillstånd som i flertalet fall prövas separat. Tillstånd riskerar därmed att förfalla eller bli omoderna innan samtliga nödvändiga tillstånd erhållits.

Såsom förslaget är utformat kan det dröja innan Svenska kraftnät kan ange var transmissionsnätet byggs ut, vilket innebär en ökad otydlighet för hur nätanslutningar för projekterade och tillståndsgivna vindkraftsparker kan ske.

Den redan komplexa tillståndsfrågan försvåras av att det är oklart hur kravet på en samlad prövning av hela projektets miljöpåverkan inklusive kabeln ska kunna beaktas om det inte är känt var anslutning ska ske. Det aktuella förslaget innebär därför att det saknas incitament för vindkraftsprojektörer att initiera tillståndsprövningar i ett område där det inte redan finns en garanterad anslutningspunkt och rätt att ansluta parken om tillstånd meddelas. Förslaget bör tydliggöra hur Svenska kraftnät ska kunna garantera anslutning trots avsaknad av underlag för att ett väl underbyggt beslut om utbyggnad av transmissionsnätet, innan det finns flera tillståndsgivna parker i ett område

En annan viktig aspekt som inte nämns i promemorian är att Svenska kraftnät får en avgörande roll för vilka vindkraftsprojekt som blir av. Förslaget tar inte hänsyn till att det i dag finns en dryg handfull havsbaserade vindkraftsprojekt som har ett lagakraftvunnet koncessionsbeslut eller att flera havsbaserade vindkraftsprojekt har kommit långt i

utvecklingsfasen. I praktiken kommer Svenska kraftnät att avgöra vilka projekt som realiseras. Förslaget bör beskriva vad som gäller för redan tillståndsgivna parker samt ta sin utgångspunkt i Havs- och vattenmyndighetens förslag till havsplaner för att ge en sammanhållen bild av Sveriges utbyggnadsplaner. Vidare behöver Svenska kraftnät förstå projektutvecklarnas tidsplaner och tillståndsgiltighet för att inte onödiga förseningar eller risker ska uppstå.

Förslaget bedöms inte säkerställa att den mest kostnadseffektiva potentialen nyttjas först, eller att den mest kostnadseffektiva tekniska utformningen används

Svenska kraftnät uppdrag enligt förslaget att "bygga ut transmissionsnätet till områden inom Sveriges sjöterritorium där det finns förutsättningar för att ansluta flera elproduktionsanläggningar och där en sådan utbyggnad främjar uppfyllelsen av Sveriges mål om förnybar elproduktion". Utgångspunkten att flera parker ska anslutas till samma anslutningspunkt riskerar att leda till att den mest kostnadseffektiva lösningen inte är genomförbar inom förslagets ramar, vilket innebär att kostnaden för en given mängd realiserad havsvind ökar.

Otillräcklig konsekvensanalys

Vattenfall saknar en analyserande och transparent konsekvensanalys över hur socialiseringen av tillkommande investeringar som förslaget medför påverkar nätkollektivet och olika kundkategorier och elnätsverksamheten. Vi noterar även att förslaget därmed utgör ett avsteg från några av de principer i ellagen som idag styr fördelningen av anslutningskostnader. En sådan konsekvensanalys bör kunna besvara frågor som: Vilken risk för snedvridande effekter och utträngningar av andra nödvändiga investeringar föreligger? Hur kan sådana oönskade effekter motverkas och vilka alternativa finansieringslösningar kan övervägas?

Vattenfall efterfrågar på ett mer generellt plan även en bredare diskussion om hur denna tillkommande kostnad av energiomställningen kan finansieras neutralt.

Med vänlig hälsning

Vattenfall AB

Anja Alemdar
Chef Public & Regulatory Affairs Sweden